Тебе штовхають ліктями в боки і в спину, і ти змушений прокинутися — прийшла твоя черга звільняти місце на тапчані, розкішне затишне місце, де ти лежав, ніби з коханкою, з батареєю, припавши до її вогнедишних ребер. Караулку замітає снігом, і надворі мінус п’ятнадцять. І ти, звісно, не вийдеш на пост.

Начальник караулу — сержант першого року служби, Младшой — щось каже, винувато посміхаючись, можливо, втирає, що зараз таки ліпше вийти і постояти, бо черговий ще не перевіряв, тож імовірність росте з кожною хвилиною — саме зараз він і може над’їхати. Ти зневажливо махаєш на це рукою і закутуєшся в довгий сторожівський кожух з дірками на ліктях. Заряджаєш калаша — очі так і злипаються — вихопивши його з розпанаханих дверей піраміди, щось у ній відчайдушне сигналить, і той зумер змушує тебе аж скривитися. Автомат ставиш поруч, до стіни, оголеним штик-ножем дряпаєш по заскленому портретові міністра оборони на стенді. Хочеш перед ним вибачитися, але міністр незворушний мов скеля, вдає, що нічого й не сталося, тільки ордени ледь чутно задзвеніли на ньому, безліч орденів.

Ти так і не прокидаєшся — падаєш на стілець і, насунувши вушанку на очі, знову йдеш споночілим лісом десь там, околицею Ляйпциґу, бо тобі доручено знайти замаскований "Першинґ". Навпроти тебе так само на стільці дрімає ще один дід. Він, як і ти, не хоче йти на пост — там мете снігом і мороз уже перевалив через мінус п’ятнадцять.

Перша ночі, ти сидиш, закутаний у кожух, на стільці в караулці і водночас бредеш лісом в околицях Ляйпциґу, ліс там ріденький, і заасфальтовані стежки всуціль обставлені дороговказами, а все ж досить непросто знайти той факін "Першинґ" де-небудь у ліщині. Ти мрієш про німецьке пиво. Пересохлими губами просиш води, точнісінько, як там, на тому прикордонному полігоні, коли старший сержант Бекмурадов змолотив тебе своїми чавунними кулаками, його кулаки, мов гирі, падають на тебе з піднебесся, бо ти відстав на марші, салабон задрочений, і ти разів з десять повторюєш "Спасибі, товаришу старший

сержант", облизуючи неживі губи спухлим язиком, "Спасибі, товаришу сержант, товаришу старший сержант", хоч тобі здається, що голосу в тебе вже немає, "Спасибі, товаришу старший, спасибі, старший товаришу", аж поки молодий начкар, Младшой, не приносить тобі кухоль води, і ти п’єш її не прокидаючись, закутаний у кожух з дірками на ліктях, солдат останнього четвертого періоду служби, ветеран польової розвідки, геній дзю-до. "Тому що я рік служив у ге-се-ве-ге, — пояснюєш якійсь бляді, а вона танцює. — Ге-се-ве-ге — це Німеччина, східна. Там досі вбивають наших вартових. І коли на другому році мене перевели назад у Союз, я плакав. У Бресті я вискочив на перон і хотів упасти на груди кожному тільки за те, що він наш…" Але блядь не зважає на твої брехні, вона танцює все розкутіше й закличніше і манить тебе трохи порухатися з нею, в тому ж ритмі, і ти терпляче починаєш спочатку: "Тому що я рік служив у ге-се-ве-ге. Ге-се-ве-ге — це Німеччина, східна. Там досі вбивають наших вартових. І коли на другий рік мене перевели назад у Союз, я плакав. У Бресті я вискочив на перон і хотів упасти на груди кожній суці тільки за те, що вона наша…" Ти ніяк не перестрибнеш через ці слова, а вона крутить перед тобою всіма своїми принадами, а втім, то молодий начкар, Младшой, усе крутить і крутить приймач, аж урешті виловлює в ньому Челентано, а міністр оборони осудливо дивиться на тебе зі стенда, бо ти відстав на марші, і тепер відсиджуєшся в караулці замість того, щоб іти на пост, а це кримінальний злочин, тож, якщо тебе тут і зараз накриє черговий, засудять і тебе, і Младшого, і всіх-всіх-всіх.

"Розумієте, товаришу маршал, — пояснюєш ти, — я на цій вашій службі вже нев’їбенно стомився і маю деяке право. Тому що в ге-се-ве-ге, де й досі, з вашого дозволу, вбивають наших вартових, я пройшов розвідроту. Вам треба розказувати, що це таке? Я знаю, наприклад, тисячу й один спосіб убивства людини. Ви недаремно покладали на мене всі свої надії…"

Але він тебе не слухає — й починає гамселити гирею по голові, бо ти відстав на марші, салабон задрочений, а старший сержант Бекмурадов поливає тебе з фляги теплою водичкою в окопі на прикордонному

полігоні, за сто п’ятдесят метрів від кордону з феерге, на підступах до якого саме відбуваються великі маневри НАТО. І ви два тижні сидите в тих окопах, прикипівши до біноклів, бо ви розвідники і повинні стежити за ходом ворожих маневрів, ваші очі стали завбільшки з блюдця, а голови розриваються від реву танків і бронемашин, і наприкінці другого тижня від вас уже зле пахне, але ви й далі сидите в окопах і бліндажах, бо вам так наказано.

Годинник на стіні караулки розмірено такає, скоро друга, але якщо до третьої тебе тут накриють, то засудять. А втім, може, й простять, як того казаха, що зґвалтував молоденьку німочку в лісопарку під Ляйпциґом, де шукав замаскований "Першинґ". Йому мали вліпити не менше восьми років. Ти не забудеш, як величезний старшина повалив його двома ударами в дих. Але наступного ранку казах вислизнув, і його ловили аж десять діб, поки на одинадцяту німецька залізнична поліція не затримала його на станції в Ґьорлітці, коло польського кордону, тяжко в таких краях не зауважити казаха — навіть якщо він п’яний, у джинсах і шкірянці, а при ньому шістсот марок, мисливський ніж і пляшка рому. Його мали судити якось по-особливому, показовим судом.

Старшина був родом з Сибіру, важив сто два кілограми і підйом перевертом робив двадцять чотири рази, цілком непоганий результат. Тебе він чомусь ніколи не чіпав, хоч якось застукав сплячого на тумбочці. А казаха він поклав двома ударами в дих.

Так от — чи судитимуть тебе, який зараз дрімає на стільці в заметеній снігами караулці і водночас, сторожко озираючись, походжає з автоматом на сторожі гарнізонних будівель під Ляйпциґом, бо вас уже сповістили, що той навіжений казах удруге втік і втрачати йому вже нічого, він десь тут, він кружляє навколо частини, він хоче зняти вартового і заволодіти зброєю, але ж мама так просила тебе бути обережним і не відмовлятися від макаронів по-флотськи, адже вона ще пам’ятає, як ти декламував віршика на дитсадківському новорічному ранку.

Але все це пусте — ніякий казах не налетить на тебе ззаду з мисливським ножем, і загалом та історія матиме суперщасливий кінець, ба навіть happy end, бо казаха вдруге заловлять через тринадцять діб, на цей раз десь за Дрезденом, коло чехословацького кордону, в барі, де він питиме пиво з солоними коржиками, зодягнутий у темно-синю робітничу спецівку, от тільки розріз очей у нього й цього разу не зміниться. Його навіть не засудять, визнають психічно проблемним (особлива форма параної), тож відішлють до Союзу з понтом лікуватись, а молоденька німочка, можливо, народить вилицюватого Ганса, степового вершника, що, зрештою, малоймовірно при сучасному рівні протизаплідної медицини у братній НДР.

Годинник відлічує третю годину ночі, а Младшой частує тебе смаженим хлібом, що ласо хрускотить на зубах, однак ти все одно не прокидаєшся, уві сні пережовуєш хліб, яким набиті твої кишені — це перший місяць у війську, і хліба не вистачає — ти ходиш із відстовбурченими кишенями, повними хліба і хлібних крихт, і тебе змушують пошвидше з’їсти весь той хліб під глузування і стусани, тобі дають на це дві хвилини, й оскільки ти не встигаєш, тобі приносять ще півбуханця чорного й почату пачку солі, і ти пхаєш у себе той найчорніший хліб, глевкий, кислуватий і солоний, ти, той самий, що склав перший курс романо-германської філології й кількома тижнями раніше сперечався з завкафедрою про Фауста і гомункулуса.

А зараз тебе частують тонко накраяним смаженим хлібом, він у міру масний і посолений, але ти ковтаєш його так, наче тобі знову дали тільки дві хвилини, бо ти все ж не прокидаєшся і крізь сон повторюєш: "Спасибі, товаришу сержант", — як тоді на прикордонному полігоні, коли ви два тижні скніли, поприлипавши до біноклів, і коли американські танки "Абрамс", підсилені бундесовою мотопіхотою, відверто розвернулися в бойовий порядок і рвонули просто на вас, до кордону залишалося триста метрів — отак і починалася третя світова — по всіх частинах ревла тривога, а ви, рота розвідки, повинні були загнутися, пардон, загинути першими, тут, коло чужих кордонів, поміж двома Німеччинами, а танки "Абрамс" і беемпе "Мардер" сунули й

сунули, двісті метрів до кордону, і ваші радіотелеграфісти вже слухали у власних навушниках, як американи зичать один одному щасливого бою, і тоді ваш комроти, цілий капітан, бриластий боксер-важковаговик, розрядник у дзю-до й самбо, який у третій вправі валив з автомата всі мішені першою кулею, а з пістолета вистрілював дев’яносто вісім зі ста, цей суперкапітан, цей ас розвідки, білий, мов підшивковий матеріал, пролепетів, звертаючись до сержанта Бекмурадова, тихо, але так, що почули всі: "Рашидушко, я перевдягнуся в чисту білизну…" А ти на це хотів крикнути, що мама просила тебе бути обережним і їсти більше макаронів по-флотськи, і танкам лишалося до вас якихось сто метрів, тому ти згадав, як упився на проводах, й Оленка гладила тебе, а ти заснув лицем у неї в долонях, а потім наблював їй на руки, а потім знову заснув, не в змозі навіть обійняти її, тим усе і скінчилося, бо на збірний пункт вона чомусь не прийшла.

Застиглу караулку розриває телефонний зумер: зі штабу попереджують, що в караул виїхав черговий. Младшой метушиться і панікує, розштовхує тебе і другого вартового, ти на мить прокидаєшся і, хапонувши автомат, вилітаєш надвір, у темряву і сніг, ти несешся на пост, метляючи полами довжелезного кожуха, а мінус п’ятнадцять вриваються в тебе крижаним повітрям, і пара валить з розігрітих легень.

Чергова машина просувається обережно, чмихаючи й буксуючи у снігових заносах, потужними фарами вириваючи в темряви добрячі шматки дороги — чи не промайне десь там, у світлі фар, схарапуджена постать вартового, що намагається вибігти на полишений пост. Але ти вже в безпеці, на своїй території, так ніби завжди стояв тут, несеш службу бадьоро і пильно, згідно зі статутом і законом.

Машина спиняється перед караулкою, і черговий, порипуючи снігом, підходить до дверей. Тобі чутно, як він тисне на кнопку дзвінка. Младшой біжить доповідати, двері відчиняються, черговий входить у караулку.

Ти стоїш біля замерзлих бойових машин, вони законсервовані тут, здається, навіки. Тобі зимно, ти ніяк не дочекаєшся, поки черговий запише свою перевірку і поїде назад у штаб давити масу. Тобі тяжко вистояти навіть цих десять хвилин — такий мороз, така холоднеча навколо, а ти ж повинен би вистояти тут, коло цих залізяк, цілих дві години — з першої до третьої. А тому, хто замінить тебе о третій, буде взагалі гаплик — з третьої до п’ятої мороз додає.

Черговий нарешті виходить з караулки, сідає в машину, довго і невміло заводиться, але все-таки рушає, ось він уже коло сусіднього посту — о’кей, можна повертатися до тепла і сновидінь.

Ти настирливо дзвониш у двері, і Младшой відчиняє тобі. Половина третьої, пахне смаженим хлібом. Ти підморгуєш міністрові оборони на стенді і знову падаєш на стілець.

Тої ж миті, коли до кордону залишається сімдесят п’яті метрів, коли твій комроти вже сягнув до мішка по чисту білизну і знову відсунув його вбік, коли тисячі ракет і реактивних снарядів набрякли вибухом, а десь в іншому далекому житті Оленка гладила твою щойно пострижену голову, — тої ж миті танки найманих убивць починають розвертатися. Вам ще не віриться, але так воно є — вони відходять і згортають свої бойові порядки.

"Чергова провокація, — каже замполіт, бо він завжди мусить щось казати, у нього й емблема на петлицях із двох перехрещених язиків, а рясні краплі так і котяться йому по лицю з-під шолома, — чергова провокація, ми знову переконались, як вони нас бояться". — "Слід було відкрити вогонь першими", — каже зелений летьоха, командир взводу. "Витримка і тільки витримка, товариші бійці!" — підсумовує замполіт, брудним носовичком розмазуючи піт по обличчю. Звісно, та хуна, що все вихиляється під музику, в цьому не шарить, тож ти терпляче пояснюєш їй: "Я рік служив там, де дівчьонок бачать лише зрідка по телевізору, це називається балет телебачення гедеер, а якщо у когось від цього нестерпно стоїть, то він ґвалтує німочку в лісопарковій смузі". А потім

звертаєшся до портрета на стенді: "Розумієш, ти, салабон задрочений, ми надто змінюємося за два роки служби у твоєму відомстві, і я не певен, чи на краще… Але ваш наказ, товаришу маршал, я обов’язково виконаю і розшукаю той замаскований у лісах "Першинґ"!" Над тобою тріпочуть знамена, і ти в парадній формі, з блискуче начищеним автоматом, стоїш посеред велетенського плацу, сонце шкварить безжально, і краплі поту збігають десь по спині, ти повинен виступити і промовити щось урочисте, і всі чекають, але з твоїх пересохлих вуст зривається тільки те саме "Спасибі, товаришу сержант", і по цих словах духовий оркестр спалахує міддю, лунають перші такти "Слов’янки", і Младшой будить тебе, обережно струшуючи за лікоть: третя година, твоя зміна скінчилася. У напівсні скидаєш кожуха, розряджаєш калаша і бредеш у бік тапчана. Не забуваєш підняти змінника, штовхаєш його в боки і спину, він довго не вірить, що йому вже пора, але врешті таки звільняє коштовне дідівське місце біля розпашілої батареї. Ти заспокоюєш Младшого: "Я не засну, не сци, я просто полежу з розплющеними очима", — і тут-таки засинаєш знову і вже біжиш розжареним полігоном по спеці й піску, з повною викладкою, а потім у тилу ворога захоплюєш командний пункт — це тільки навчання, а ввечері у казармі б’єш молодого по борзій мармизі, бо він, шланг, за весь день так і не виправ тобі мундир, ти молотиш цього салабона задроченого звідкись із Вологди, хоча ще вчора завкафедрою доводив тобі, що Ґете універсальніший від Шіллера.

На ранок хуртовина затихає, сніжинки кружляють легко й повільно, на постах тиша і спокій, ніхто нікого не впіймав, ти спиш під кружляння сніжинок, хоч насправді то вже весна, осипається цвіт, і ти повертаєшся. Під Ляйпциґом саме цвіли сади, коли вас уперше вишикували посеред плацу, а міністр оборони урочисто пообіцяв, що за два роки сади цвістимуть так само.

Скоро привезуть сніданок. Скоро зимі кінець, скоро ти забредеш у саму гущавину, в той сад, де на балконі з виноградом тебе чекає Оленка. Тільки б дочекалася і не вийшла заміж до травня.

Тільки б тебе не застукали в караулці між сьомою та дев’ятою.

1984 р.